

PUBLICZNE STANOWISKO

Europejskie wspólne priorytety nadzorcze w odniesieniu do sprawozdań finansowych za rok 2016

Niniejsze Publiczne stanowisko opublikowane przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) określa europejskie wspólne priorytety nadzorcze w celu wspierania spójnego stosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) zgodnie z Wytycznymi ESMA w sprawie nadzoru nad informacją finansową¹.

Podobnie jak w latach poprzednich, ESMA, wspólnie z krajowymi organami nadzoru (zwanymi dalej "organami nadzoru"), zidentyfikowała zagadnienia dotyczące sprawozdawczości finansowej, na które notowane spółki i ich biegli rewidenci powinni zwrócić szczególną uwagę odpowiednio sporządzając i badając sprawozdania finansowe zgodne z MSSF za rok kończący się 31 grudnia 2016 r. Oprócz tych wspólnych priorytetów, organy nadzoru mogą ustalić dodatkowe priorytety nadzorcze odnoszące się do innych właściwych zagadnień.

Monitorując i oceniając stosowanie wszystkich odpowiednich wymogów MSSF, ESMA, wspólnie z organami nadzoru, będzie zwracać szczególną uwagę na te wspólne priorytety. Organy nadzoru będą nadal koncentrować się na istotnych zagadnieniach w sprawozdaniach finansowych, które są właściwe z punktu widzenia danego emitenta objętego analizą. Jeżeli podczas analizy zostaną wykryte istotne nieprawidłowości, organy nadzoru podejmą odpowiednie działania korygujące. ESMA przedstawi wnioski dotyczące tych priorytetów w swoim Raporcie z działalności organów nadzoru prowadzonej w roku 2016.

Wspólne priorytety w odniesieniu do sprawozdań finansowych za rok 2016 obejmują następującą tematykę, opisaną szczegółowo w niniejszym Stanowisku:

- Prezentacja efektywności finansowej, wyników (ang. *financial performance*);
- Instrumenty finansowe: odróżnianie instrumentów kapitałowych od zobowiązań finansowych; oraz
- Ujawnianie informacji na temat wpływu nowych standardów na sprawozdania finansowe sporządzane zgodnie z MSSF.

ESMA i organy nadzoru wybrały ww. priorytety w związku z powtarzalnością zagadnień zidentyfikowanych w ramach analizy sprawozdań finansowych i przewidywanymi znaczącymi zmianami, które zostaną wprowadzone do obowiązujących zasad rachunkowości w ramach nowych wymogów. Mając na uwadze ich dalszą przydatność, ESMA i organy nadzoru będą kontynuować ocenę istotnych kwestii przedstawionych w europejskich wspólnych priorytetach nadzorczych opublikowanych w poprzednich latach. Należą do nich na przykład wymogi związane z wpływem warunków na rynkach finansowych na sprawozdania finansowe emitentów.²

¹ Wytyczne: Wytyczne ESMA w sprawie nadzoru nad informacją finansową, ESMA, 28 października 2014 r.

² Stanowisko: Europejskie wspólne priorytety nadzorcze w odniesieniu do sprawozdań finansowych za rok 2015, ESMA, 27 października 2015 r.

Poza europejskimi wspólnymi priorytetami nadzorczymi na rok 2016, ESMA zachęca emitentów, których mógłby potencjalnie dotyczyć wynik referendum w Zjednoczonym Królestwie w sprawie opuszczenia Unii Europejskiej (UE), do oceny i ujawnienia związanych z nim ryzyk i oczekiwanych skutków, jakie może on wyrzucić na prowadzoną przez nich działalność gospodarczą. ESMA oczekuje, że wraz ze zbliżającym się terminem wyjścia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej (Brexit) informacje na temat jego wpływu będą bazowały na coraz bardziej wiarygodnych szacunkach.

W niniejszym Stanowisku zwraca się uwagę emitentów na szereg możliwych dodatkowych opisów lub wyjaśnień w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego. Przed ujawnieniem dodatkowych informacji emitenci powinni wziąć pod uwagę ich istotność oraz przydatność.

Europejskie wspólne priorytety nadzorcze na rok 2016

Prezentacja efektywności finansowej

W przeszłości ESMA zwracała uwagę emitentów na konieczność zapewnienia dobrej jakości ujawnień³, w szczególności odnoszących się do efektywności finansowej, na przykład poprzez ujawnienie odpowiednich informacji na temat różnych źródeł przychodów danej jednostki. W razie potrzeby organy nadzoru podejmowały działania nadzorcze w odniesieniu do emitentów, w przypadku których prezentacja analizowanych sprawozdań finansowych jest niezgodna z zasadami zawartymi w MSSF.⁴ W lipcu 2016 r. zaczęły obowiązywać Wytyczne ESMA w sprawie Alternatywnych Pomiarów Wyników.⁵ Także w tym roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) podkreśliła, że jednym z jej priorytetów na kolejne lata jest poprawa efektywności komunikacji sprawozdań finansowych (w tym efektywności).⁶ W związku z tym w 2017 r. analizy ESMA i organów nadzoru będą koncentrowały się na sposobie prezentowania efektywności finansowej w sprawozdaniach finansowych.

Prezentacja w sprawozdaniu finansowym informacji, których ujęcie nie jest wymagane na mocy MSSF

Chociaż MSSF dopuszczają możliwość ujęcia dodatkowych informacji w sprawozdaniu finansowym, co do których nie istnieje taki obowiązek na mocy MSSF, ESMA przypomina emitentom, że wszystkie informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym muszą być zgodne z ogólnymi zasadami określonymi w MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych*. W związku z tym ESMA zaleca emitentom zapewnienie zgodności dodatkowych informacji zawartych w sprawozdaniu finansowym z MSSF. Na przykład, zamieszczając w sprawozdaniu finansowym niezdefiniowane w MSSF pomiary efektywności, emitenci powinni zapewnić, aby pomiary te były wyliczane i prezentowane w sposób bezstronny (np. emitenci nie powinni eliminować, usuwać lub pomijać tylko negatywnych aspektów lub pozycji dotyczących ich efektywności).

Ponadto ESMA przypomina emitentom, że zgodnie z par. 99 MSR 1 jednostka prezentuje podział kosztów ujętych w sprawozdaniu z zysków lub strat, biorąc za podstawę ich rodzaj lub funkcję w jednostce, w zależności od tego, która forma prezentacji dostarcza informacji, które są wiarygodne i bardziej przydatne. Jeżeli emitent zdecyduje się na zastosowanie metody prezentacji kosztów w układzie funkcjonalnym, w informacji dodatkowej ujawnia on także dodatkowe informacje o kosztach w układzie porównawczym (par. 104 MSR 1).

Pozycje, grupy pozycji i sumy częściowe

Zmiany MSR 1 dotyczące informacji prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i/lub w sprawozdaniu (sprawozdaniach) z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów zaczęły obowiązywać w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 r. lub po tym dniu. ESMA przypomina emitentom, że zgodnie z par. 55 i 85 MSR 1 w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu (sprawozdaniach) z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów emitenci prezentują dodatkowe pozycje, grupy pozycji i sumy częściowe, jeżeli taki sposób prezentacji

³ Stanowisko: Poprawa jakości ujawnień w sprawozdaniach finansowych, ESMA, 27 października 2015 r.

⁴ Raport: Działania nadzorcze i regulacyjne organów nadzoru rachunkowości w 2015 r., 21% działań podjętych przez organy nadzoru dotyczyło prezentacji sprawozdań finansowych, ESMA, 29 marca 2016 r.

⁵ Wytyczne: Wytyczne ESMA w sprawie Alternatywnych Pomiarów Wyników, ESMA, 5 października 2015 r.

⁶ Wystąpienie: Ulepszenie komunikacji, IASB, 30 czerwca 2016 r.

jest przydatny dla zrozumienia sytuacji finansowej jednostki lub finansowych wyników działalności jednostki.

Zgodnie z par. 55A i 85A MSR 1 emitenci powinni przy tym zapewnić, że wszystkie sumy cząstkowe (i) zawierają pozycje składające się z kwot ujętych i wycenionych zgodnie z MSSF, (ii) są prezentowane i oznaczone w sposób jasny i zrozumiały, (iii) są ujmowane w sposób ciągły w kolejnych okresach oraz (iv) nie są prezentowane z większą wagą niż sumy cząstkowe oraz sumy wymagane w MSSF.

Niektórzy emitenci ujmują pomiary takie jak "zysk z działalności operacyjnej" w sprawozdaniu z zysków lub strat lub innych całkowitych dochodów. Chociaż w MSSF brak jest definicji pojęcia "zysk z działalności operacyjnej", ESMA zwraca uwagę na zasady zawarte w par. 85A oraz w par. 17 MSR 1, dotyczące przydatności ujawnianych informacji i ich rzetelnej prezentacji. Dlatego też pomiary takie jak zysk z działalności operacyjnej powinny być jasne, zrozumiałe i rzetelne, jak zostało to szerzej wyjaśnione w par. BC 56 MSR 1. Podobnie jak IASB, ESMA jest zdania, że nieujmowanie w wynikach z działalności operacyjnej pozycji dotyczących działalności operacyjnej (np. skutków połączenia jednostek gospodarczych, amortyzacji aktywów lub odpisów aktualizujących wartość zapasów) jest mylące, nawet jeśli taka jest praktyka branżowa. Jeżeli przy prezentacji istotnych pozycji (np. kosztów obsługi oraz odsetek netto od zobowiązania/składnika aktywów netto z tytułu określonych świadczeń, utraty wartości inwestycji rozliczanych zgodnie z metodą praw własności) wymagany jest znaczący osąd, emitentów zachęca się do ujawnienia takich osądów.

Emitenci nie prezentują żadnych pozycji przychodów lub kosztów jako pozycji nadzwyczajnych (par. 87 MSR 1) a stosowane oznaczenia powinny być zrozumiałe. Na przykład pozycje, które miały wpływ na poprzednie okresy i/lub można spodziewać się, że będą miały wpływ na przyszłe okresy, rzadko mogą być oznaczone lub prezentowane jako pozycje jednorazowe, tak jak większość kosztów restrukturyzacji lub odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wreszcie, aby poprawić czytelność sprawozdań finansowych, należy zamieszczać odsyłacze dotyczące znaczących elementów podstawowych sprawozdań finansowych do informacji dodatkowej oraz szczegółowe informacje na temat istotnych pozycji (np. innych kosztów operacyjnych) zgodnie z wymogami odpowiednio par. 113 i 97 MSR 1. ESMA podkreśla również, że zgodnie z par. 30A MSR 1 emitenci nie ograniczają zrozumiałości sprawozdań finansowych przez zawieranie w istotnych informacjach informacji nieistotnych lub poprzez agregowanie istotnych pozycji, które mają różny charakter lub różne funkcje.

Informacje dotyczące segmentów

ESMA przypomina emitentom, że zgodnie z MSSF 8 *Segmenty operacyjne* przedsiębiorstwa zobowiązane są do ujawniania informacji dotyczących segmentów "widzianych oczami kierownictwa". Chociaż nie jest to wymagane na mocy MSSF, ESMA oczekuje, że elementy prezentowane w informacjach dotyczących segmentów w sprawozdaniu finansowym oraz elementy zawarte w komunikatach prasowych, raportach kierownictwa lub prezentacjach analityków będą zgodne pod względem prezentowanych segmentów i ujawnionych pomiarów.

W stosownych przypadkach należy ujawnić informacje na temat jednostki jako całości zgodnie z par. 32-34 MSSF 8. ESMA przypomina emitentom o wymogu ujawniania osądów dokonanych przez kierownictwo w ramach stosowania kryteriów łączenia segmentów operacyjnych zgodnie z par. 22 lit. (aa) MSSF 8 oraz dokonywania uzgodnień informacji dotyczących segmentów zgodnie z par. 21 lit. (c) i 28 MSSF 8.

Zmiany innych całkowitych dochodów (OCI)

ESMA przypomina emitentom, że tylko niektóre pozycje innych całkowitych dochodów zostaną przeniesione do zysków lub strat. Na przykład (a) korekty z tytułu przeliczenia walutowego zostaną przeniesione do zysków lub strat w momencie zbycia jednostki działającej za granicą (par. 48 MSR 21), podczas gdy (b) ponowne wyceny zobowiązania (składnika aktywów) z tytułu określonych świadczeń podlega przeniesieniu (par. 122 MSR 19 *Świadczenia pracownicze*). W momencie zbycia/utraty kontroli nad jednostką zależną, pozycje podlegające przeniesieniu do zysków lub strat uwzględnia się przy obliczaniu zysków lub strat, podczas gdy pozycje, które nie będą przeniesione (tj. ponowna wycena

programów określonych świadczeń), pozostaną w kapitale własnym, czy to w skumulowanych innych całkowitych dochodach, czy też w innej pozycji kapitału własnego.

ESMA podkreśla, że zgodnie z par. 106A MSR 1 od emitentów wymaga się, aby w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym lub w informacji dodatkowej prezentowali dla każdego składnika kapitału własnego analizę innych całkowitych dochodów w podziale na poszczególne pozycje. Ponadto zachęca się emitentów do przekazywania bardziej szczegółowych informacji, gdy skumulowane inne całkowite dochody są istotne dla określonej pozycji.

ESMA wreszcie zwraca uwagę emitentów na debatę prowadzoną na forum Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (IFRS IC) w sprawie stosowania par. 52A, 52B, 58 i 61A MSR 12 *Podatek dochodowy* dotyczących prezentacji podatku dochodowego odnośnie do płatności podatków dotyczących instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako kapitał własny (tj. czy te skutki podatkowe powinny być prezentowane bezpośrednio w kapitale własnym, czy w zysku lub stracie). Na posiedzeniu w czerwcu 2016 r. IASB podjęła wstępną decyzję o wystąpieniu z projektem zmian MSR 12, których celem jest wyjaśnienie, że wymogi dotyczące prezentacji w par. 52B MSR 12 stosuje się do wszystkich płatności dotyczących instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako kapitał własny, dokonywanych w ramach podziału zysków w ramach kolejnego Corocznego cyklu poprawek.⁷ ESMA zachęca emitentów, na których kwestia ta ma potencjalnie istotny wpływ, do oddzielnego ujawnienia kwoty podatku dochodowego związanego z instrumentami finansowymi, które ujęli już w swoich sprawozdaniach finansowych.

Zysk przypadający na jedną akcję (EPS)

ESMA zwraca uwagę emitentów na obliczanie EPS, wskaźnika efektywności określonego w MSR 33 *Zysk przypadający na jedną akcję* i używanego do porównania efektywności różnych jednostek w tym samym okresie sprawozdawczym oraz efektywności tej samej jednostki w różnych okresach sprawozdawczych. Podstawowy i rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję prezentowany jest w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w sposób jednakowo widoczny (par. 66 MSR 33). Informacje szczegółowe na temat obliczania EPS, w tym licznika, średniej ważonej liczby akcji zwykłych oraz instrumentów potencjalnie rozwodniających (takich jak opcje na akcje, obligacje zamienne) powinny być prezentowane w sposób jasny w informacji dodatkowej (par. 70 MSR 33) z uwzględnieniem, w zależności od przypadku, uzgodnień. Jeśli emitenci ujawniają zysk przypadający na jedną akcję na podstawie składnika sprawozdania z całkowitych dochodów innego niż wymagany na mocy MSR 33, takie pomiary nie powinny być prezentowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, a w informacji dodatkowej wraz z uzgodnieniami wymaganymi na mocy par. 73 MSR 33.

ESMA przypomina emitentom, że zgodnie z par. 70(c) MSR 33 wymaga się ujawnienia informacji na temat instrumentów (np. akcji, których emisja jest warunkowa), które w prezentowanym okresie mają działanie antyrozwodniające, ale mogą potencjalnie rozwodnić podstawowy zysk na akcję w przyszłości.

Wytyczne ESMA w sprawie Alternatywnych Pomiarów Wyników

Wytyczne ESMA w sprawie Alternatywnych Pomiarów Wyników określają zasady dotyczące prezentacji pomiarów efektywności, których nie zdefiniowano lub nie określono w obowiązujących ramach sprawozdawczości finansowej, takich jak oznaczanie, obliczanie, prezentacja i porównywalność. Chociaż Wytyczne ESMA w sprawie Alternatywnych Pomiarów Wyników nie mają zastosowania do sprawozdań finansowych, ich celem jest zapewnienie użyteczności i przejrzystości alternatywnych pomiarów wyników ujętych w prospektach emisyjnych, sprawozdaniach zarządu z działalności i informacjach podawanych do publicznej wiadomości. Dzięki zastosowaniu Wytycznych do pomiarów ujawnianych poza sprawozdaniami finansowymi prezentacja tych pomiarów jest spójna z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

ESMA przypomina emitentom, że powinni dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić zgodność z zasadami zawartymi w tych Wytycznych. Wdrożenie Wytycznych jest okazją dla emitentów do ponownej

⁷ IASB Update, Annual Improvements – IAS 12 Income Taxes – Presentation of income tax consequences arising from dividends (Aktualizacja IASB, Coroczne poprawki – MSR 12 Podatek dochodowy – Prezentacja skutków podatkowych wynikających z dywidendy), IASB, czerwiec 2016 r.

oceny, czy wszystkie zastosowane Alternatywne Pomiary Wyników są odpowiednie i przydatne. Organy nadzoru będą monitorowały zgodność emitentów z tymi Wytycznymi.

Instrumenty finansowe: odróżnianie instrumentów kapitałowych od zobowiązań finansowych

Z biegiem lat ESMA i organy nadzoru zidentyfikowały kilka przypadków, w których odróżnianie kapitału własnego od zobowiązań wymagało znaczącego osądu i/lub gdy MSSF nie dostarczyły jasnych wskazówek. ESMA przedstawiła niektóre z tych kwestii IFRS IC. W niektórych przypadkach organy nadzoru podejmowały działania na przykład w razie wykrycia błędów w klasyfikacji instrumentów kapitałowych lub zobowiązań finansowych, bądź gdy potrzebne było przedstawienie dodatkowych informacji o charakterze prawnym, specyfice i/lub klauzulach umownych związanych z tymi instrumentami.

ESMA przypomina emitentom, że ogólną zasadą przy odróżnianiu zobowiązań od kapitału własnego wyemitowanego przez jednostkę jest to, czy jednostka posiada bezwarunkowe prawo do uchylenia się od wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych w celu wypełnienia obowiązku umownego. Jeżeli emitent nie posiada takiego bezwarunkowego prawa do uchylenia się od zapłaty, kontrakt kwalifikuje się w części lub w całości jako zobowiązanie. W tym kontekście ESMA przypomina, że klauzule warunkowego rozliczenia prowadzą do powstania zobowiązania, chyba że spełniony jest jeden z warunków, o których mowa w par. 25 MSR 32, a także konieczności dogłębnej analizy cech umów zasadniczych przy klasyfikacji instrumentów finansowych zgodnie z par. 15 i 16 MSR 32 *Instrumenty finansowe: Prezentacja*.

Ponadto ESMA podkreśla, że przymus ekonomiczny, który występuje, gdy jednostka posiada motywację ekonomiczną, która nie jest zobowiązaniem umownym, do podjęcia określonej decyzji o płatności (np. odsetek, dywidend lub nominalnej spłaty kapitału), nie prowadzi do powstania zobowiązania finansowego. W tym kontekście ESMA zaleca, aby emitenci ujawniali informacje na temat instrumentów finansowych wycenianych w kapitale własnym, których cechy prowadzą do powstania przymusu ekonomicznego do dokonania płatności (np. zapisy ograniczające wypłatę dywidendy).

Podobnie emitenci powinni mieć świadomość pewnej złożoności, która pojawia się przy rozliczaniu zobowiązań we własnych instrumentach kapitałowych. W zależności od tego, czy zostało spełnione kryterium "fixed-for-fixed" (ustalona liczba za ustaloną kwotę), o którym mowa w par. 22 MSR 32, kontrakt może kwalifikować się jako kapitał własny, składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe. W ostatecznej decyzji dotyczącej porządku obrad podjętej w styczniu 2010 r.⁸ IFRS IC zauważył, że w niektórych przypadkach wiążących się ze stosowaniem kryterium "fixed-for-fixed" może występować różna praktyka.

Ponadto, w przypadku odrzucenia przez IFRS IC poszczególnych zapytań odnośnie do zobowiązań/kapitału własnego z uwagi na brak wskazówek i/lub jasności w standardzie, emitenci powinni zapewnić, by przy ocenie, czy instrument kwalifikuje się jako zobowiązanie lub kapitał własny, wybierają i stosują zasady rachunkowości spójnie w odniesieniu do tego samego rodzaju transakcji (par. 13 MSR 8 *Zasady rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów*). Zgodnie z odpowiednio par. 117(b) i 122 MSR 1 wymaga się ujawnienia zasad (polityki) rachunkowości oraz osądów dokonanych przez kierownictwo. W związku z tym ESMA wzywa do zapewnienia przejrzystości w ujawnianiu głównych cech tych instrumentów (np. wartości nominalnej, odsetek i klauzuli podwyższenia oprocentowania (ang. *step-up clauses*), warunków wypłaty kuponu, sytuacji wywołujących obowiązek dokonania wszelkich płatności, kluczowych terminów umownych, opcji konwersji, kupna i sprzedaży).

ESMA zwraca uwagę, że zgodnie z par. 17 MSSF 7 wymagane jest ujawnienie wbudowanych instrumentów pochodnych w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego, jeżeli jednostka wyemitowała instrument finansowy zawierający składnik zobowiązaniowy i składnik kapitałowy i

⁸ *IFRS IC Update, IAS 32 Financial Instruments: Presentation – Application of the 'fixed-for-fixed' condition, IASB, January 2010* (Aktualizacja IFRS IC, MSR 32 Instrumenty finansowe: Prezentacja – Stosowanie warunku "fixed-for-fixed", IASB, styczeń 2010 r.)

instrument ten zawiera złożenie cech wielu wbudowanych instrumentów pochodnych, których wartości są współzależne (np. wyemitowany zamienny instrument dłużny).

W stosownych przypadkach emitenci są zachęceni do prezentowania dodatkowych pozycji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej lub w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, jeżeli kwoty związane z instrumentem finansowym są istotne. Ponadto prezentacja z podziałem wszystkich powiązanych przepływów w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych oraz z określeniem w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego dystrybucji do posiadaczy instrumentów zaklasyfikowanych jako kapitał własny (oprócz dywidend z akcji zwykłych) pozwala czytelnikom na łatwe zidentyfikowanie tych pozycji.

Ujawnianie informacji na temat wpływu nowych standardów na sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF (MSSF 9 Instrumenty finansowe, MSSF 15 Przychody z umów z klientami oraz MSSF 16 Leasing)⁹

ESMA zwraca uwagę emitentów na wpływ, jaki będą miały nowe standardy wydane przez IASB, których stosowanie nie jest jednak jeszcze obowiązkowe, na ich sprawozdania finansowe, w szczególności na wpływ MSSF 9, MSSF 15 i MSSF 16. Pierwsze dwa standardy zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2018 r., zaś MSSF 16 – od 1 stycznia 2019 r.

ESMA podkreśla, że niektóre aspekty nowych standardów stanowią istotną zmianę w porównaniu z obowiązującymi standardami, co może mieć wpływ na ujmowanie, wycenę i prezentację aktywów, zobowiązań, dochodów, kosztów i przepływów pieniężnych. Dlatego ESMA zachęca emitentów do niezwłocznego podjęcia prac nad wdrożeniem tych norm oraz zapewnienia, by byli oni przygotowani, gdy zaczynają obowiązywać nowe wymogi oraz że dokonają odpowiednich ujawnień informacji na temat oczekiwanego wpływu zgodnie z par. 30 MSR 8, jak tylko taki wpływ będzie im znany lub będzie możliwe jego wiarygodne oszacowanie.

ESMA opublikowała odrębne stanowisko w sprawie wdrożenia MSSF 15¹⁰ oraz opublikuje stanowisko w sprawie wdrożenia MSSF 9. ESMA zaleca emitentom uwzględnienie tych stanowisk przy przygotowywaniu rocznych sprawozdań finansowych za rok 2016 oraz śródrocznych sprawozdań finansowych za rok 2017. W stanowiskach tych ESMA między innymi podkreśla, że emitenci powinni przedstawiać stopniowo coraz więcej informacji jakościowych i ilościowych na temat stosowania przez daną jednostkę nowych standardów oraz że oczekuje, iż większość emitentów będzie znała lub będzie w stanie wiarygodnie oszacować wpływ (lub skalę wpływu) początkowego zastosowania MSSF 15 i/lub MSSF 9 w momencie sporządzania swoich śródrocznych sprawozdań finansowych za rok 2017.

ESMA wreszcie przypomina emitentom, jak ważne jest zapewnienie wysokiej jakości ujawnień w odniesieniu do (i) przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu nieodwoływalnego leasingu operacyjnego dla poszczególnych okresów, (ii) ogólnego opisu postanowień umów leasingowych oraz (iii) opłat leasingowych ujętych jako koszt danego okresu zgodnie z wymogami par. 35 MSR 17 *Leasing*. Znaczenie tych ujawnień wzrosło, ponieważ mogą one umożliwić użytkownikom oszacowanie potencjalnej skali wpływu MSSF 16 na sprawozdania finansowe.

Inne uwagi: Wpływ wyniku referendum w Zjednoczonym Królestwie na sprawozdania finansowe emitentów

Z uwagi na wynik referendum w Zjednoczonym Królestwie w sprawie opuszczenia UE i związane z nim niepewności ESMA i organy nadzoru zalecają emitentom, którzy spodziewają się, że Brexit odciśnie na nich swoje piętno (bezpośrednio lub pośrednio), do ujawnienia informacji na temat (i) narażenia na ryzyko (np. finansowe, operacyjne i/lub strategiczne), ich oczekiwanego wpływu, a także niepewności, które mogą mieć wpływ na działalność emitenta oraz (ii) w jaki sposób kierownictwo zarządza tym ryzykiem i jak planuje je ograniczyć. W związku z tym emitenci powinni, w stosownych przypadkach, przedstawić wysokiej jakości informacje opisowe, które stanowiłyby uzupełnienie sprawozdań

⁹ Podlegają zatwierdzeniu do stosowania w Unii Europejskiej

¹⁰ *Statement: Issues for consideration in implementing IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers, ESMA, July 2016* (Stanowisko: Zagadnienia do uwzględnienia przy implementacji MSSF 15 „Przychody z umów z klientami, ESMA, Lipiec 2016 r.)

finansowych i/lub uwzględnić takie informacje w sprawozdaniu zarządu z działalności w świetle perspektyw na przyszłość, jakie rysują się przed ich działalnością.

Szczególną uwagę należy zwrócić na ujawnienia informacji na temat ryzyka płynności lub spłat zadłużenia związanych z naruszeniem warunków umów (kovenantów). Z tego powodu ESMA rekomenduje emitentom, aby rozważyli konieczność ujawnienia informacji związanych z analizą wrażliwości (np. utratą wartości aktywów, ryzykiem finansowym) oraz wymaganych na mocy MSSF 7 *Instrumenty finansowe: Ujawnianie informacji* i par. 125 MSR 1.

ESMA zwraca uwagę emitentów na ujawnienia wymagane na mocy MSSF w zakresie wyceny aktywów i zobowiązań (np. aktywów wycenianych w wartości godziwej zgodnie z MSSF 13 *Wycena w wartości godziwej* lub wartości godziwej aktywów programu świadczeń pracowniczych oraz zobowiązań z tytułu określonych świadczeń zgodnie z MSR 19 *Świadczenia pracownicze*). Z uwagi na możliwe obniżenie oszacowanych przepływów pieniężnych, zmiany kosztów w łańcuchu dostaw lub zmienność na rynkach finansowych i/lub kursy wymiany walut ESMA przypomina emitentom o tym, że konieczne może być przeprowadzenie (ponownej) oceny założeń przyjętych do wyceny aktywów i zobowiązań oraz, w stosownych przypadkach, ujęcie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Emitenci powinni na przykład ocenić, czy spełnione są warunki do ujęcia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w związku z kryteriami dotyczącymi znaczącego lub przedłużającego się spadku wartości godziwej, określonymi w MSR 39 *Instrumenty finansowe: Ujmowanie i wycena* i/lub czy nastąpił znaczący spadek wartości odzyskiwalnej ustalonej zgodnie z MSR 36 *Utrata wartości aktywów*. W związku z tym ESMA podkreśla, że kryteria dotyczące znaczącego lub przedłużającego się spadku wartości godziwej powinny być określone w walucie funkcjonalnej emitenta.

ESMA na koniec przypomina emitentom, że stosowanie średniego kursu do przeliczenia kursów walut obcych, co jest dozwolone na mocy par. 22 MSR 21 *Skutki zmian kursów wymiany walut obcych*, jest niewłaściwe, jeśli kurs wymiany ulega znacznym wahaniom.